

1809 Kapitein Piper en de Walcheren expeditie

Hans Boon
mei 2020

I

Er stond een frisse bries toen Alexander Piper op de ochtend van de zestiende april 1809 rond acht uur in de ochtend uit de koets stapte die hem naar de kade in Portsmouth had gebracht. “Niet slecht voor de tijd van het jaar, kapitein, na al dat koude weer van maart!”, merkte de koetsier op terwijl hij de hutkoffers op de kade zette.

Piper trok zijn uniformjas dicht. Jammer dat hij zijn nette uniform met wit hemd, witte broek, witte zijden kousen en de van het goudkleurige passement glimmende blauwe jas met de epauletten van een senior-kapitein aan moest. Dat moest nu eenmaal bij het op zich nemen van het commando aan boord van een nieuw schip. Liever had hij zijn dagelijkse uniform met dikke overjas aangedaan. Hij was het niet eens met de koetsier dat het weer meeviel. Piper vond het een soort poolklimaat vergeleken bij de afgelopen zestien maanden in de Caraïbische Zee. Zonovergoten eilanden met verse vruchten, vers drinkwater, prachtige tropische vogels, onvergetelijke vergezichten en zonsondergangen, wel in contrast met bedorven water, scheurbuik, eindeloze windstiltes op een gloeiende koperen plaat en verveling, ja, zeker ook verveling op een oud fregat dat aan haar laatste dagen bezig was en dat ook goed liet merken. De ‘Augustus’ wás oud. Te water gelaten in 1788 en vanaf die tijd bijna permanent in actie geweest, had ze ten zuiden van Haïti bijna de doodsteek gekregen van een nieuwer, beter bewapend en vooral veel sneller Frans fregat. Door de komst van twee andere Engelse schepen had ze kunnen ontsnappen. De terugreis naar Engeland had meer op een begrafenisstoot geleken. Steeds

langzamer was ze gaan lopen, steeds moeizamer had ze de slagen van de zee verwerkt. In het zicht van de Lizard had de scheepstimmerman nog een lek gemeld. Het geluid van de lenspompen was steeds luider gaan klinken, als een hart dat versleten is. Toen het anker dan eindelijk kon worden uitgezet in de Solent en het dok in Portsmouth lonkte, leek er een zucht van opluchting door het schip te gaan : “.....bemanning veilig thuis gebracht.....” Hij vroeg zich af wat er met ‘zijn’ mannen zou gebeuren. Hoogstwaarschijnlijk zaten ze al aan boord van andere marineschepen. Zij had altijd nieuwe mensen nodig voor de honderden schepen die in dienst van de koning het vaderland verdedigden. Enige dagen na terugkomst was Piper vanuit zijn woonplaats Christchurch nog naar de veteraan in het dok gaan kijken. De bodem was als een groot, groen onderwaterwoud, sommige aangroeisels waren langer dan een meter. Enkele lekken zagen er beangstigend groot uit. Van de werfbaas hoorde hij dat het onderwaterschip eigenlijk te slecht was en dat het nog maar de vraag was of de ‘Augustus’ ooit nog actieve dienst zou doen, zelfs na een flinke opknapbeurt. Op de werf had hij John Ashby ontmoet, zijn oude eerste officier, die ook afscheid wilde nemen van zijn moegestreden schip. Hij bleek ook op de werf te zijn omdat hij een eigen commando had gekregen, de sloep ‘Hydra’.

“Volgende week denkt de werf het onderhoud af te kunnen ronden, meneer!”, zei hij met onverholen trots in zijn stem. “Zorg dat je deze kans grijpt, John”, had Piper gezegd, “ik weet dat je het kunt!”

Heimelijk was hij jaloers op Ashby om zijn onbevangen gedrag. Gelet op zijn leeftijd had de nieuwbakken commandant van de ‘Hydra’ een mooie toekomst voor zich.

Geholpen door zijn heldere verstand en zijn tact zou hij het wel redden. Piper bedacht zich dat hij zelf die toekomst nog maar waar moest maken. Hij was nu hier in Porstmouth om na vier weken verlof het commando over zijn nieuwe schip op zich te nemen. Ergens tussen de vele schepen op de rede lag zijn nieuwe schip te wachten, de 'Prudent', een zwaar fregat van achtendertig stukken, gebouwd door de Chatham Dockyard in 1803, als tweede in de 'Leda'-klasse, gloednieuw vergeleken bij de 'Augustus'. Piper was te weten gekomen dat bij de bouw van deze klasse een nieuwe constructie was toegepast. Voor de verbinding van horizontale en verticale balken werden driehoekige stukken hout gebruikt, knieën, in de vorm gegroeid aan de boom. Bij toenemend gebrek daaraan werden nu ijzeren knieën gebruikt. Toch wel bijzonder.

"Kapitein Piper, meneer.....?"

Een stem haalde hem uit zijn gedachten. Hoelang had hij hier staan dromen? De koets was weg en naast hem stond een adelborst die zenuwachtig aan zijn uniformmouwen plukte.

"De tweede officier stuurt me, meneer. Uw sloep ligt daar aan de punt, meneer!"

Hij wees naar een sloep die aan een steiger gemeerd lag.

"Zal ik uw kist en koffers laten halen, meneer?"

"Uitstekend meneer.....eh?"

"Oh pardon, meneer, Graves, meneer. Ik ben de oudste adelborst, meneer."

Eenmaal aan boord van de sloep kon Piper de matrozen goed opnemen. Ze zagen er redelijk goed gekleed uit. Ook de adelborst zag er netjes uit. Hij deed zijn uiterste best om een goede indruk op zijn nieuwe kapitein te maken die in een handomdraai van zijn leven een hel zou kunnen maken.

Terwijl Piper zich omdraaide om naar de geankerde schepen te

kunnen kijken, wees Graves naar een fregat dat vanachter een lineschip zichtbaar werd. Het maakte een rommelige indruk, net alsof er teveel lopend want en ander touwwerk op zat. Naarmate de sloep dichterbij kwam, viel het Piper ook op dat de verflaag er wat vuil en gebladderd uitzag. Daar moest snel wat aan gedaan worden. Het uiterlijk van een schip is niet alles maar het mag niet slordig zijn. Gemakzucht of zelfs onverschilligheid van een kapitein en zijn officieren blijkt er maar al te vaak uit. Misschien was het verleden van een schip wel af te leiden uit de indruk die het schip maakte. In ieder geval vond Piper dat het bij dit schip zo was. Naar wat hij gehoord had en in de Gazette had gelezen, was ‘Prudent’ geen erg gelukkig schip. Oorspronkelijk behoorde ze tot Lord Collingwoods eskader dat onder Nelson de Frans- Spaanse vloot bij Trafalgar versloeg. Maar ze was wegens zware averij vier dagen voor de slag teruggestuurd naar Engeland. Het jaar daarop werd ze zwaar beschadigd in een confrontatie met een Frans fregat in de Middellandse Zee bij Algiers en vorig jaar liep ze aan de grond bij Texel. Gelukkig kon ze met hoog water weer vlot geraken zonder dat de Hollanders of Fransen hadden kunnen ingrijpen. De kapitein werd vervangen door Frederick Hill, Pipers voorganger. Deze was gestorven nadat er tijdens een storm een zwaar blok was losgeslagen dat de kapitein ter plekke geveld had. Alles bij elkaar een vreemd verhaal. Met recht een ongelukkig schip. En dan te bedenken welke schade deze voorvallen aangericht hadden aan het moreel van de bemanning en dan nog de slechte naam die het schip bij de hele vloot zou hebben.

Hoe meer de sloep het schip naderde, hoe duidelijker het gebrekkige onderhoud zichtbaar werd. Aan de verschansing verschenen steeds meer nieuwsgierige hoofden die de nieuwe

kapitein wilden zien. Nogal laat werd de sloep aangeroepen en de adelborst riep 'Prudent!' terug, ten teken dat de kapitein van dat schip aan boord van de sloep zat. Zorgvuldig schatte Piper de afstand van de deinende sloep naar de scheepswand om langs de valreep omhoog naar de ingang te kunnen klimmen. Met deze deining was het altijd een gok om redelijk goed uit te komen en niet helemaal overspoeld op het dek aan te komen. Hij moest er niet aan denken dat hij bij de eerste de beste keer uit het water gevist zou moeten worden. Deze keer ging het goed en hij dacht een zucht te horen van de rondhangende matrozen. Het schrille geluid van bootsmanfluitjes klonk op toen zijn schouders boven het dek uitkwamen. De opgestelde mariniers zagen er, op welk schip dan ook, keurig uit in hun rode tunieken. Een officier stapte naar voren:

“Welkom aan boord, kapitein. Ik ben Thomas Woods, tweede officier. De eerste officier laat zich verontschuldigen, hij moest zeer dringend naar het Zeemagazijn. Ik verwacht hem elk moment terug.” Nadat Woods de andere officieren had voorgesteld, keek Piper onderzoekend rond over het dek. Hij kreeg dezelfde indruk als vanaf het water: slordig opgeschoten touwwerk, slap hangende vallen, schoten en brassen, niet schoon geschuurde dekplanken, smerig houtwerk en hier en daar doffe verfplekken. Als de eerste officier terug was, zou hij hem daar meteen op aanspreken. Een losrakende val kon tijdens de voorbereidingen op een gevecht grote gevolgen hebben. Bovendien is slordigheid aan boord van een schip slecht voor het zelfvertrouwen van iedereen aan boord. “En dit zijn kapitein Collins en luitenant Elgar van de mariniers.” Een lange slanke man met een parmantig rood

snorretje salueerde prompt. Naast hem een vriendelijke man van middelbare leeftijd .

“Het is mij een eer, heren.”

Piper knikte en wendde zich weer tot Woods.

“Wilt u zo goed zijn de bemanning te verzamelen en daarna mijn bezittingen naar mijn kajuit laten brengen”.

Hij hoorde de orders door het hele schip klinken en nam plaats bij de grote mast. Terwijl het dek en het dieper liggende kuildek zich vulde met de manschappen, haalde hij de verzegelde brieven uit zijn overjas en maakte hem open. Hier en daar fluisterden enkele bemanningsleden elkaar wat toe. Ook voor hen was het afwachten hoe de toekomst er uit zou gaan zien. Een kapitein is de alleenheerser op een Schip des Konings, ze wisten het en accepteerden het. Maar helaas te vaak waren ze overgeleverd aan de grillen van kapiteins en officieren die hun leven tot een hel maakten, wellicht om er zelf beter van te worden.

“Alle hens verzameld, meneer!”

“Dank u, meneer Woods. Ik zal nu mijn aanstelling voorlezen.” Piper nam zijn steek af en de anderen volgden zijn voorbeeld. Met stemverheffing begon hij de lezen.

“Van de Benoemingscommissie van het Kantoor van de Lord High Admiral aan Kapitein Adrian Alexander Piper. Hierbij wordt u opgedragen zich zo spoedig mogelijk aan boord te begeven van Zijner Majesteits Schip ‘Prudent’ van veertig stukken, liggende op de rede van Portsmouth, en aldaar het commando op u te nemen. U zult zorgdragen voor het eensgezind handelen van alle officieren en bemanningsleden in hun respectieve benoemingen en toezien op het handhaven van de instructies betreffende discipline aan boord van Zijner Majesteits Schepen. Verder dient u..... “

Terwijl hij verder las, keek hij rond over de verzamelde bemanning. Net als het schip zagen de mannen er in het algemeen slordig uit, behalve de sloepbemanning en de mariniers. Piper meende een goed beeld van de vorige kapitein te hebben. Straks zou blijken of hij gelijk had als hij zijn kajuit zou zien. Na de laatste regel van zijn benoeming zette hij zijn steek op en stak de brief in zijn binnenzak. De bemanning bleef hem stil aankijken in afwachting van wat hij verder zou zeggen. Hij haalde diep adem en begon.

“ ‘Prudent’ is een goed schip, waardig om een Schip des Konings te zijn en hem en Engeland te dienen in de strijd tegen een machtige vijand. Úw land en úw vijand, vergeet dat niet bij alles wat hier aan boord gebeurt en nog zal gebeuren. Dit schip is niet alleen van Groot-Brittannië, nee het is Groot-Brittannië.”

Hij wachtte even, een tactische pauze. Geroezemoes klonk op. “We hebben een belangrijke taak en ik zal er voor zorgen dat die taak goed wordt uitgevoerd. Om dat te kunnen doen, zal ik van dit schip een efficiënt en goed onderhouden oorlogsschip maken. Ik reken daarbij op u allen.”

Gemompel klonk op en Piper draaide zich naar Woods.

“Laat de bemanning inrukken en de reewacht verder gaan met het werk. Ik verwacht de officieren en onderofficieren over een uur in mijn kajuit.”

Woods draaide zich al om toen Piper eraan toevoegde:

“Meneer Woods, ik ben gewend dat een bevel wordt beantwoord met ‘Ja, meneer.’!”

Woods kreeg een kleur en slikte.

“Ja, meneer!”

“En meneer Woods, een uur heeft zestig minuten precies!”

Piper draaide zich om naar de andere officieren en vroeg in het algemeen:

“Zijn mijn kisten al aan boord, heren?”

Een man kwam wat bedremmeld naar voren en nam het woord. “Mijn naam is Borrowdale, kapitein, Azraël Borrowdale. Ik was de bediende van kapitein Hill. Ik ben zo vrij geweest te wachten tot u aan boord kwam. Ik wist niet of u een eigen bediende mee zou nemen. Uw bagage staat al in uw kajuit.”

“Oh, eh, wel, uitstekend, meneer Borrowdale, eh, heel fijn eigenlijk, dank u!“, bracht Piper er met moeite uit.

Een dergelijke verschijning was hij niet gewend aan boord van een oorlogsschip en zeker niet een slordig uitzierend schip als de ‘Prudent’. Borrowdale zag er meer uit als de boekhouder van een grote firma of het hoofd van een departement, innemend tegen elke bezoeker of schuldeiser. Hij deed Piper denken aan de vriendelijke kleermaker voor wie hij vroeger soms bestellingen mocht wegbrengen. Hij bewonderde de man om zijn zachtmoedigheid hoewel hij toch ook wel bang voor hem was. Gedienschtigheid was het goede woord voor zijn houding. De officieren glimlachten om Pipers verlegenheid.

“Wijs me de weg maar, meneer Borrowdale!”

De kajuit was niet zoals Piper zich had voorgesteld. Hij was opvallend groot voor een fregat ondanks de twee stukken die er stonden opgesteld en ook het afgeschotte vertrek waar zijn kooi en een stoel en een kleine tafel stonden, was nog best ruim. De ruimte op de ‘Augustus’ was beduidend kleiner geweest. Wel was de kajuit soberder ingericht dan hij zich had voorgesteld. Van Borrowdale vernam hij dat dat de kostbare inrichting was weggehaald in opdracht van de weduwe van de kapitein. Wel stond er nog een zwaar bureau dat Piper goed

zou kunnen gebruiken. Hij nam plaats achter het bureau en pakte de monsterrol. Hij bekeek de categorieën en getallen. 56 marsgasten, 60 volmatrozen, 18 matrozen, 10 bedienden, 48 mariniers, een dertigtal bootsmansmaten, kwartiermaten, timmermansmaten, konstabelmaten, koks en koksmaten, 20 onderofficieren waaronder de bootslieden, koks en schipper, verder nog de scheepsarts, de adelborsten en de officieren. Totaal zo'n 260 man. Dat was zo'n dertig volmatrozen en matrozen onder de sterkte. Hij moest een van de officieren snel belasten met het vinden van aanvulling door middel van 'gedwongen aanmonstering'. In de havenkroegen waren nog wel eens dronkenlappen en lapzwanzen te vinden, soms betere lieden zoals mannen op de vlucht voor de wet of wegens schulden. Maar met tientallen schepen van de Navy in de haven was de kans daarop niet groot. Hij zou beter ook een van de officieren naar de rechtbank en gevangenis sturen. Veroordeelden konden hun gevangenisstraf ontlopen door dienst te nemen in de marine van de Koning. Aan boord kon er dan misschien nog iets van gekneet worden. Op de 'Augustus' had hij een heel goede marsgast overgehouden aan zo'n strooptocht, de man beschikte over veel goede eigenschappen. Het was Piper een raadsel hoe hij veroordeeld was geworden. Maar goed, eerst eens de huidige bemanning. Bij elke afvaart was het weer de vraag hoe zij zich zou gedragen. Ze waren aangewezen en afhankelijk van zijn leidinggeven en optreden, een zware verantwoordelijkheid. Daar kwam nog bij dat ze waren overgeleverd aan de grillen van soms sadistische onderofficieren die hen met rotting en zweep het leven zuur konden maken. Hij kon daar slecht tegen en probeerde er tegen op te treden maar veel gebeurde buiten zijn gezichtsveld. Hij moest de meesten van hen dus snel gaan kennen, dat zou wel

enige tijd duren. Eerst maar eens beginnen met zijn officieren en adelborsten. Die laatste groep was altijd een bijzondere groep. Zij wilden officier worden en waren aan boord om officier te worden en volgden nu de praktische opleiding op een schip. Sommigen hadden de School voor de Marine gevolgd, anderen waren voor het eerst aan boord van een marineschip. Ze waren meestal tussen vijftien en tweeëntwintig jaar maar ouder kwam ook regelmatig voor. Piper herinnerde zich het verhaal dat in de vloot rondging over Billy Culmer. Hij werd in 1755 nogal laat adelborst, op zijn tweeëntwintigste, en haalde zijn luitenantsexamen op zijn zevenenvijftigste! Deze dus vaak heel jonge mensen draaiden gewoon mee in het wachtensysteem en hadden dus al de verantwoordelijkheid over een deel van het schip, weliswaar onder leiding van een luitenant, maar toch. Een aantal van hen bleek over meer gevoel voor het zeilen te hebben dan voor het algemene leiding geven en zij werden dan vaak schippersmaat en later schipper. Terwijl hij dit overdacht werd er geklopt en kwam de wacht binnen.

“De eerste officier is er meneer.”

Met zwierige bewegingen stapte een man van rond de veertig binnen, onberispelijk gekleed in een uniform dat er erg nieuw uitzag. Heldere ogen keken Piper onbevangen aan.

”William Fitzmaurice, eerste officier, om u te dienen, meneer! Helaas was ik niet aan boord om u te verwelkomen, maar ik had u later in de morgen verwacht zodat ik nog in het Zeemagazijn was toen u aan boord kwam.”

De man verspreidde een geur die niet paste bij zijn verzorgde uiterlijk. Het was de zware, doordringende lucht van verf die Piper maar al te goed kende. Fitzmaurice bemerkte de verbazing van Piper want hij vervolgde:

“Eindelijk heb ik de partij verf kunnen krijgen die me al eerder beloofd was. Toen ik vorige week hier aan boord kwam ben ik meteen begonnen materialen te bestellen om dit schip op te knappen, met uw permissie natuurlijk.”

“Ik ben blij dat u de zaken zo voortvarend hebt aanpakt”, zei Piper, “de verveloosheid was me ook al opgevallen, meneer Fitzmaurice. Overigens zijn mij meer zaken aan boord opgevallen, zaken die geen nieuwe materialen nodig hebben om er goed uit te zien, zoals het opschieten van touwwerk en het aanzetten van vallen en schoten etc. Ik verwacht dat u ook daar uw aandacht aan zult schenken.”

“Zeker, meneer.”, antwoordde de eerste officier enigszins beschaamd. Uit het gesprek bleek dat Fitzmaurice vijf dagen geleden aan boord was gekomen. Hij was tot dusver tweede officier op de ‘Audacious’, een 54’er, geweest.

“Ik wil dat dit schip er binnen twee dagen als nieuw uitziet en dat er stiptheid en discipline heerst. Dat is hard nodig, meneer Fitzmaurice. U weet ongetwijfeld uit ervaring dat we anders een kansloos slachtoffer zullen worden van welk Frans schip, of enig andere vijand dan ook. Bent u het met mij eens?”

“Zeker, meneer.”

“Overigens, u heeft een werkelijk prima kleermaker gevonden. Te zijner tijd verneem ik graag zijn adres!”

Geklop op de deur onderbrak Piper en de wacht liet de officieren en de onderofficieren binnen. De officieren gingen zitten en de anderen stelden zich schuifelend op voor de achterwand tegenover het bureau. De gezichten waren voor Piper nog anoniem, behalve Woods en de roodharige officier van de mariniers die Piper meteen herkende. Pas na enkele dagen zouden de gezichten voor hem bij een naam gaan horen.

“Wel mijne heren, het is mij een eer met u samen te werken aan boord van dit mooie schip. Maar, met uw welnemen, ‘Prudent’ is een schip met een wat ongelukkige historie en veel tegenvallers. Ik ben van plan dat te veranderen. Maar dat kan alleen als ieder van u zijn uiterste best doet, meer dan dat zelfs. U zult het vertrouwen in uzelf en het schip moeten overbrengen op de bemanning. Om dat zelfvertrouwen te sterken, zullen we beginnen het schip er weer als nieuw te laten uitzien, zoals een Schip des Konings er uit hoort te zien. De eerste officier heeft mij verzekerd daartoe al stappen te hebben ondernomen. Uitgezonderd de schipper, meneer Pearce, die morgen aan boord zal komen, heb ik niet de eer gehad eerder met een van u te hebben gediend. Laat dat geen beletsel maar een stimulans zijn uw uiterste best te doen en correct en rechtvaardig tegenover uw ondergeschikten te zijn. Ik verwacht dat we over twee dagen zullen moeten uitvaren, u weet dus wat er te doen staat.”

Piper keek de kring rond en een van de officieren stak de hand op.

“Meneer, kunt u het doel van onze reis aangeven in verband met het inkopen van voorraden?”

“Meneer, eh , eh,.....”

“Pardon, meneer. Edward Fagan, derde officier.”

“Ah, meneer Fagan. Ik kan het doel van onze reis niet noemen aangezien ik mijn orders pas morgen verwacht. Bovendien zijn de orders voor de commandant van dit schip en niet de orders voor het gehele officierskorps en wie er nog meer benieuwd naar is!”

Piper keek eerst Fagan aan en daarna de andere aanwezigen. Ze keken een beetje slinks naar elkaar en dan weer naar hem.

“Ik weet niet wat u van kapitein Hill gewend was, maar het delen van de orders is eh, eh, ongebruikelijk. Ik zal het bij meedelen van orders aan u houden. Iemand nog iets te vragen? Goed, dan zal ik zo dadelijk met meneer Fitzmaurice de toestand van het schip opnemen zodat we zo snel mogelijk kunnen beginnen met het op orde brengen van het schip. Ons schip! Ik dank u heren!”

Na de inspectie gaf hij Fitzmaurice de nodige opdrachten en concentreerde hij zich op het journaal van ‘Prudent’.

II

De volgende dag brak aan met een waterige zon, die moeilijk door het wolkendek heen kwam. De wind gierde door het want van het fregat. Piper stond aan de landzijde van het schip met de kijker voor zijn linkeroog. Hoewel zijn rechteroog eigenlijk scherper zag, deed dat van tijd tot tijd nog steeds pijn en begon het soms te tranen. De splinters die vier jaar geleden het rechterdeel van zijn hoofd hadden verwond en zijn oog beschadigd, hadden volgens hem nog een souvenir in zijn oog achtergelaten. Hij hield de kijker gericht op een van de sloepen van de ‘Prudent’ die de schipper ging ophalen. Eindelijk een bekende aan boord. Nathaniel Pearce was een zeer ervaren zeeman en daarbij een innemend man met een baard zoals de mensen aan land zich een zeemansbaard voorstellen: halflang en met veel grijze haren. Zonder Pearce was de ‘Augustus’ niet eens voorbij Lands End gekomen. Piper zag er naar uit hem te kunnen begroeten. Eindelijk lag de sloep langs zij en kon hij Pearce begroeten.

“Fijn je te zien, Nathaniël!”

“Ik ben blij dat ik weer bij u aan boord ben, kapitein. Het zou een goed schip kunnen zijn...”, zei hij langzaam terwijl hij bedenkelijk rondkeek.

“Ik heb je hulp nodig, Nathaniël, dat weet je toch..!”, glimlachte Piper.

“De ene dienst is de andere waard!”, zei Pearce, wijzend op het litteken boven zijn oog. Piper dacht terug aan het gevecht waarin Pearce aan boord van de ‘Augustus’ door een Franse officier aangevallen werd. Het Franse fregat ‘Troyes’ was sneller en beter bewapend geweest en als er geen andere Engelse schepen waren gekomen, zou Piper noch Pearce hier staan. Pipers pistoolschot trof de officier in de arm zodat de slag van zijn zwaard niet meer gericht was. Gelukkig voor de schipper schampte de slag af op het bot in plaats van tien centimeter lager zijn hals open te rijten.

“Kom, er is veel te doen, Nathaniel.”

“Meneer, ik heb orders van de havencommandant voor u.”

Het was Ewel, de tweede adelborst.

“Meneer Ewel. Voortaan vraagt u permissie om iets te zeggen, zeker als ik met iemand in gesprek ben!”

Het schaamrood stond op zijn kaken terwijl hij het pakketje aan zijn kapitein gaf. Gevolgd door Pearce liep Piper de trap af naar zijn hut. Borrowdale was bezig de laatste spullen van Piper in te ruimen.

“Meneer Borrowdale, dit is meneer Pearce, de nieuwe schipper. Wees zo vriendelijk hem zijn verblijf te wijzen en wilt u me dan excuseren.”

Zo’n nieuwe bediende maakte hem toch altijd een beetje onrustig, zeker nu hij zijn orders wilde lezen. Snel maakte hij de verzegelde orders open en las de inhoud van de brief. Hij moest op de negentiende april van het jaar des heren 1809 met

zijn schip 'Prudent' uitvaren richting Texel en zich melden bij het eskader van Commodore Lord Cunningham. In gedachten zag hij 'Prudent' aan lager wal bij een zanderig eiland, Texel natuurlijk. Berucht bij alle zeelieden waren de immer veranderende stromingen en ondiepten van de Hollandse kust. Holland, het vaderland van zijn vader, nu zuchtend onder Franse heerschappij. In zijn kist zocht hij naar het portret van zijn vader en moeder. Het was zowat het enige wat hem nog restte van thuis. Zijn vader was in Middelburg, Zeeland, geboren op Kerstdag 1721, in een toen vrij Holland. Adriaan Pijper was stuurman in dienst van een Vlissingse reder toen hij met zijn schip 'De Voorziening' in 1747 in Portsmouth lag. Hij ontmoette daar Elisabeth Clarke, dochter van een reder uit die stad. Adriaan ging na zijn afmonstering op de 'Voorziening' voor Clarke werken en trouwde met Elisabeth. Hun zoon noemden ze 'Adrian Alexander' en de spelling van zijn achternaam werd 'Piper'. Hij herinnerde zich nog goed de eerste keer dat hij mee mocht naar het schip van zijn vader. De kok aan boord gaf hem versgebakken brood met spek, een koningsmaal, zo lekker smaakte een stuk brood daarna nooit meer, zeker niet weer terug aan land. Alexander moest en zou ook gaan varen.....

Op het portret staat zijn vader achter zijn moeder met op de achtergrond, hoe kan het anders, een schip. Waarschijnlijk 'De Voorziening', dat heeft hij zijn vader nooit kunnen vragen. Hij keerde niet terug van een reis naar de Amerikaanse koloniën in 1768. Wat er met hem op de terugreis is gebeurd, is nooit bekend geworden. Het schip is hoogstwaarschijnlijk met man en muis vergaan. Dankzij een schenking van Edward Clarke, de broer van zijn moeder, werd Alexander op zijn veertiende adelborst op de 'Rose' van twintig stukken die meteen vertrok

naar Madeira. De jonge Alexander wende snel aan het leven op zee en aan het mooie weer, hij kon eigenlijk maar slecht tegen de kou. Dat was nog steeds zo. Dat heeft hij niet van zijn vader maar van zijn moeder, die hij zich herinnert terwijl ze met een deken om haar benen thuis zat. Het geluid van vallend houtwerk op het dek boven hem, gevolgd door harde schreeuwen, haalde hem uit zijn gedachten. Zorgvuldig borg hij het portret op. Hij had het in jaren niet meer bekeken. Misschien doordat hij nu naar Holland werd gestuurd, herinnerde hij het zich. Hij las nog eens zijn orders en vroeg zich af wat de opdracht van Cunningham zou zijn. Blokkadedienst waarschijnlijk, Piper kon zich betere opdrachten voorstellen. Maandenlang dezelfde rakken heen en weer varen met zeer sporadische actie. De Fransen waagden zich immers nauwelijks op open zee. De moeilijkheid van een blokkade voor de interne huishouding van een schip was nog niet de bevoorrading maar de verveling en lustloosheid, de monotonie. Ook van schietoefeningen gaat de spanning af als deze maandenlang dagelijks terugkeren. Actie was de enige afwisseling en die zou er niet al te veel zijn aangezien Holland officieel nog een zelfstandig land was onder koning Lodewijk, de broer van Napoleon Bonaparte, maar in feite een vazalstaat van de Fransen. Maar het vermoeden bestond bij het parlement en de First Sea Lord dat Frankrijk zich opmaakte om ook Holland te bezetten. In dat geval beheerste Napoleon zowel formeel als in werkelijkheid, de hele kustlijn van de Pyreneeën tot en met Holland. En daarmee ook een aantal havens die de mogelijkheid tot het gereed maken van een invasievloot aanmerkelijk zou vergroten. Op de gang klonk gestommel en er werd geklopt. Fitzmaurice en O'Shea, de kanonnier, kwamen binnen.

“We wilden uw advies, meneer, over de vervanging van de twee lange negen ponders op de boeg. En de bottelier en de timmerman wilden u nog spreken.”

Piper was even uit zijn concentratie gehaald. Hij was toch wel trots op dit commando en ‘Prudent’. Toch wel trots ondanks het uiterlijk van het schip op dit moment. En het schip had nu zijn aandacht nodig. Overmorgen moest hij uitvaren en hij wilde dat beslist niet doen zonder de zaken flink te hebben aangepakt. Aan dek was een groep matrozen onder leiding van een onderofficier bezig de gebladderde verf te verwijderen. Andere ploegen waren bezig met het lopend want: de brassen, vallen en schoten. Het hele schip gonsde van de activiteit. Boven alles uit klonk de stem van Pearce, hier een snauw en daar een vriendelijk, vaderlijk woord, Pearce ten voeten uit..... Gelukkig had hij deze morgen negentien nieuwe baren uit de gevangenis kunnen inzweren. Luitenant Fagan had ze zowaar nog net op tijd uit de gevangenis aan boord gekregen. Deze baren wisten waarschijnlijk niet wat hen te wachten stond, maar goed ze hadden een relatieve vrijheid die in ieder geval beter was dan een donkere kerker en een kans op een betere toekomst

“Alles gereed voor vertrek, meneer!”

Fitzmaurice stond naast Piper op het achterdek naast het roer en keek nog even om naar de wal.

“Uitstekend, meneer Fitzmaurice. Laten we eens zien hoe de bemanning haar taak uitvoert. Zorg dat er gang in het schip komt.”

“Zeker meneer.”

“Alle hens aan dek om zeil te zetten, meneer Fitzmaurice.”

“Zeker meneer, alle hens om zeil te zetten!”

De straffe westenwind stond gunstig voor hun tocht naar de Noordzee.

“Meneer Pearce,” riep Piper, “ze is voor u!”

Pearce glunderde van oor tot oor. Aan de seinmast op het havenhoofd werden seinwimpels gehesen.

“Ons nummer, meneer,” riep Graves, de adelborst die de seinvlaggen onder zijn hoede had. “Havencommandant aan ‘Prudent’. Goede vaart en veel geluk.”

“Dank u, meneer Graves, bevestig het bericht.”

Goede vaart en veel geluk, de standaarduitdrukking voor een naar zee vertrekkend oorlogsschip. Hopelijk zou de ‘Prudent’ in de toekomst wat geluk hebben..... Tot nu toe had ze haar naam, die zoveel als ‘bedachtzaam’ betekende, alle eer aangedaan. Piper had zich in ieder geval vast voorgenomen om dat geluk zoveel mogelijk af te dwingen. Daartoe dienden ook alle reorganisaties en reparatiewerkzaamheden die de bemanning, eigenlijk tot zijn verbazing, zo energiek had volbracht. Zelfs zijn eigen kajuit was grondig aangepakt en van meubilair voorzien. Piper was werkelijk verbaasd over de geestdrift waarmee de hele bemanning zich op het karwei had geworpen. Misschien was zijn eerste indruk van het schip en de manschappen toch niet helemaal juist geweest. Eenmaal op zee zou dat spoedig blijken. Zo vlug mogelijk wilde hij weten wat de bemanning met het schip kon, wat ze zouden doen onder druk van het gevecht en wat zijn officieren waard waren. Hij zou hen vanavond te dineren vragen. Daarna een spelletje whist en de geschonken wijn zou hen dan wel wat vrijer doen praten. Hoewel de eerste actie tegen de vijand hopelijk een betere graadmeter zou vormen. Terwijl ze twee linesschepen voorbij voeren, meldde Fitzmaurice zich. “Mars- en bramzeilen gezet, meneer! Vol en bij!”

“Dank u, meneer Fitzmaurice, vol en bij! Overigens zou het me plezier doen als u de derde officier opdracht gaf zijn divisie wat extra exercitie te geven. Het kan het zeer gevaarlijk zijn als het mars- en bramzeil van de fokkemast veel later gezet zijn dan die van de grote mast en het staat op z'n minst slordig tegenover alle toeschouwers bovendien!”, zei Piper.

“Zeker, meneer.!”

Uit zijn ooghoeken zag hij Pearce glimlachen.

“Koers oost-oost ten noorden, meneer Pearce!”

“Koers oost-oost-ten noorden, kapitein!”

Ondanks haar wellicht opgelopen schade bij de recente stranding, zeilde ‘Prudent’ heel behoorlijk. Misschien viel er toch nog wel wat van het schip te maken. Ze was in ieder geval stevig gebouwd en had mooie lijnen. Het verfwerk zag er nu goed uit en de zeilen waren zo te zien goed getrimd. Hij keek achterom naar het Isle of Wight dat langzaam maar zeker zijn uitgesproken vorm verloor en in het fletse morgenlicht binnen korte tijd slechts nog een dikke streep aan de horizon zou zijn.

“De wind krimpt, kapitein!”, zei Pearce.

“Uitstekend, meneer Pearce, één streek afvallen.”

Het gaf hem veel vertrouwen dat zijn vertrouwde schipper bij hem aan boord was. Net als zijn aanwezigheid hem veel zelfvertrouwen gegeven had toen hij op de oude ‘Phantom’ als eerste officier het commando had moeten overnemen. Ook toen had hij, te midden van lijken en kanongebulder Pearce naast zich gevonden. Hij huiverde even bij de gedachte dat hij net als de kapitein van ‘Phantom’ ontzield op het dek zou liggen. Hij verdreef die gedachte en concentreerde zich op de koers van de ‘Prudent’.

“Meneer Fitzmaurice, u kunt de bemanning laten ontbijten. Wilt u zo goed zijn daarna met de oefeningen voor het gevechtssklaar maken te beginnen? Ik ben beneden als u mij nodig heeft.”

Staande voor de grote ramen in de achtersteven, bedacht hij hoe prettig het was weer op volle zee te zijn met een goed schip. Hij draaide zich om, floot een deuntje en pakte de kaart. Blokkadedienst voor de Hollandse kust, wat daar zou gebeuren, lag verborgen in de toekomst. ‘Prudent’ kende die kust al, maar niet op een goede manier! Wat Hill was overkomen, zou hem niet overkomen, nem hij zich voor. Hij keek naar het verklikkerkompas en glimlachte: “Koersvastheid kon je wel aan Pearce overlaten!”

Ting-ting, ting-ting, ting-ting. De scheepsbel sloeg zes glazen in de voormiddagwacht: elf uur. Even later liep hij de trap omhoog naar het halfdek en Woods die de wacht had, groette hem. Ook de schipper en de roerganger tikten aan hun mutsen. Piper keek omhoog naar de zeilen en de kegel die de windrichting aangaf. Mooie bakstagwind! Hij keek op het kompas naast het stuurrad. Vergiste hij zich of zag hij enige afwijking t.o.v. het verklikkerkompas in zijn kajuit?

Onthouden! Op de lei stonden de logaanwijzingen van de laatste uren: 6.5, 7, 7, 7.5 en 8 zeemijl per uur. Een stabiele snelheid met deze wind hoewel niet opmerkelijk snel.

”Meneer Pearce, wilt u zo goed zijn het kompas met in mijn kajuit te vergelijken? Volgens mij vertonen ze een afwijking ten opzichte van elkaar!”

“Ja zeker, kapitein!”

Hij riep een bootsmansmaat die hij opdracht gaf naar Pipers kajuit te gaan om de kompasstand op te nemen. Toen de maat terugkwam, bleek er bijna een graad verschil te zijn.

“Gelieve dat te corrigeren, meneer Pearce!”

“Aye aye, kapitein!”

Piper concentreerde zich op het bestekbord met de koppelkoersen die de gemiddelde koers weergaven. Prima, dat kon je de schipper wel toevertrouwen! De wind bleef de rest van de dag matig en ‘Prudent’ voer onder vol zeil richting de Straat van Dover.

“Meneer Woods! Tijd voor gevechtsklaar maken!”

“Aye aye, kapitein!”

Het tromgeroffel en de fluitjes van de bootslieden brachten het schip tot leven! Iedereen haastte zich naar zijn post. Piper wist wat iedereen moest doen. In gedachten zag hij benedendeks de mannen bezig de hangmatten weg te halen en op te rollen om ruimte te maken voor de kanons, de stukploegen waren druk bezig met hun kanon, de scheepsjongens waren bezig met het halen van de kardoezen voor de stukken, de eettafels werden tegen het plafond getrokken, de longroom werd ingericht als ziekenboeg en de kisten van de adelborsten dienden als voor de deur van longroom die als operatietafel dienst deed, de bootsman zorgde voor het vastmaken van de ra’s met kettingen aan de masten, de timmerman was bezig met zijn proppen en wiggen klaar te leggen ten einde lekken snel te kunnen dichten, de dekken werden nat gemaakt en bestrooid met zand. Zelfs zijn eigen kajuit werd verbouwd: losse spullen werden zeevast opgeborgen, de schotten van zijn slaapvertrek werden weggehaald om ruimte te maken voor twee 18-ponders. Het schreeuwen van de officieren tegen hun wacht klonk overal, de bootslieden probeerden dat in volume nog te overtreffen! Fitzmaurice kwam naar hem toegelopen:

“Gevechtsklaar, meneer!”

“Dank u, meneer Fitzmaurice!”

Piper keek op zijn zakhorloge: zestien minuten.

“Niet heel slecht voor een eerste keer maar daar kunnen nog wel wat minuten vanaf, wat denkt u?”

“Ja meneer!”

“Laat de stuurboordbatterij vuren, alstublieft, en meteen herladen!” Piper liet de exercitie nog een uur doorgaan en liet de bemanning daarna afenteren. Na afloop van de oefening at hij de maaltijd die Borrowdale voor hem gemaakt had. Die smaakte werkelijk heel goed. En onder het genot van een kop koffie bedacht hij dat het gevechtssklaar maken van het schip hem niet was tegengevallen en de tijd die het de stukploegen kostte om te herladen, was al alleszins redelijk. Eén minuut en twintig seconden was niet heel slecht maar het kon nog beter. Veel oefenen en op zijn tijd een beloning met grog werkte volgens Piper altijd. Het laatste uur van de middag verliep rustig en hij besteedde veel tijd aan het overleg met de timmerman, de konstabel, de bootsman en de victualiemeester. Fitzmaurice en Woods werkten efficiënt en hadden hun inbreng en Borrowdale voorzag hen op gezette tijden van koffie. Het vervangen van de jaagstukken was nog gelukt en kanonnier O’Shea was er zeer mee ingenomen. Tegen het vallen van de avond voer ‘Prudent’ langs Beachy Head. Om zeven uur werd het diner opgediend en de jongste van de aanwezige officieren, Dick Blandford, bracht zoals goed gebruik was, de eerste toast uit.

“Op de Koning en de Marine!”

“En op ‘Prudent’!”, voegde Fitzmaurice toe.

Terwijl het schip door de nacht voortgleed, stond Pearce samen met Woods, officier van de wacht, op het achterdek bij de roerganger. Beneden hen maakte Piper kennis met zijn overige officieren. Hij zou hen goed moeten leren kennen en

op hen moeten kunnen vertrouwen. Snel genoeg zou dat voor velen aan boord van ‘Prudent’ het verschil tussen leven of dood kunnen zijn.

III

Twee dagen na het vertrek uit Portsmouth voer de ‘Prudent’ vroeg in de morgen voor de kust van België ter hoogte van Nieuwpoort. De reis was tot nu toe voorspoedig verlopen. Gedreven door een matige, wat naar het noorden gedraaide westenwind gleeed het fregat door het koude Noordzeewater. Het weer mocht dan goed zijn, de zee was nog koud in deze tijd van het jaar. Piper liep aan lijzijde heen en weer over het achterdek. Af en toe keek hij door een kijker naar de smalle streep land aan de horizon. De met het blote oog nauwelijks waarneembare overgang van zee lucht was de kust van het bezette Vlaanderen. De Fransen hadden het land bezet tot aan de Schelde. Ten noorden daarvan was Holland officieel zelfstandig, behalve de belangrijke havenstad Vlissingen, de sleutel tot de Schelde en tot Antwerpen. Vlissingen, de stad waar zijn vader gewoond en gewerkt had, de stad waar de grootste admiraal van de Hollanders uit de Gouden Eeuw vandaan kwam, Michiel de Ruyter. Onder zijn aanvoering waren de Hollanders in 1667 de Medway opgezeild en hadden ze de gedeeltelijk opgelegde Engelse vloot verrast, er werd zelfs beweerd dat ze Londen hadden kunnen platbranden. Bij de aanval werden uiteindelijk vijftien linesschepen vernietigd of weggesleept, waaronder de ‘Royal Charles’, het vlaggenschip. Een van de grootste vernederingen in de geschiedenis voor de Engelse vloot en voor de Engelsen in het

algemeen. Honderdvijftig jaar later was de Hollandse macht gebroken maar nu bedreigde een andere vijand Engeland.

“Pardon, meneer.”

Het was Michael Staines, de vierde officier, die officier van de wacht was.

“Heb ik uw toestemming om deze morgen met mijn divisie schietoefening te houden? Dat is zoals u weet wel nodig voor mijn divisie.....”

“Meneer Staines, hoewel ik uw initiatief waardeer, raad ik het ten sterkste af. Niet de oefening op zich maar wel vanwege de positie van het schip. We varen bijna onder de ogen van de vijand en we naderen de Scheldemonding. Niet een erg geschikte plaats om te gaan oefenen, vindt u wel? Bovendien wil ik niet verrast worden door een vijandelijk schip terwijl we kogels voeren aan de vissen....!”

Staines was een plichtsgetrouwe officier zolang hij zich aan zijn taak hield. Blijkbaar was nadenken voor hem een zaak die op de tweede plaats kwam, zo scheen het tenminste. Piper zag de Prudent al schietend naar de Scheldemonding varen: een kermisattractie zou er jaloers op worden.

“Nee meneer Staines, u zou er beter aan doen nog een extra man met scherpe ogen in de mars te zetten. Neemt u meneer Bennett maar.” Die had in de korte tijd sinds het vertrek al bewezen over goede ogen en een gezond verstand te beschikken. Zijn vader had hem een jaar geleden aan boord van de ‘Prudent’ gedaan. Hij was zelf kapitein van een tweedekker maar wilde niet dat zijn zoon bij hem aan boord kwam. Dat zou Piper zelf ook niet gewild hebben. Maar dat was helaas niet aan de orde. Pipers vrouw en zoon waren beiden in het kraambed gestorven voordat hij na een reis weer terug kwam in Portsmouth, nu alweer achttien jaar geleden. De

gedachte dat zijn zoon nu dus achttien jaar oud zou zijn geweest, maakte hem plotseling somber.

“Dek ahoy, zeil over de stuurboordboeg!”

De doordringende stem van Bennett die nog maar net boven kon zijn, schudde hem ruw uit zijn dagdromerij. Hij had zo ongeveer dezelfde leeftijd als zijn zoon zou hebben..... En even later:

“Het is een korvet, meneer. Ze koerst voor ons langs naar het noorden.”

Wat later kon Piper vanaf het dek met een kijker de zeilen ook zien, hij schatte zo’n zes mijl weg. Zo te zien Frans maar hij was er niet helemaal zeker van. Het zou wel vreemd zijn dat een Fransman zich zover buitengaats waagde. Maar toch...

“Meneer Fitzmaurice, maak het schip gereed voor actie!”

“Zeker, meneer!”

Het schip gonsde binnen een paar tellen van activiteit, ogenschijnlijk liep iedereen door elkaar, van boven naar beneden, van voren naar achteren en het leek een chaos op het geschutsdek. Tien minuten later meldde Fitzmaurice zich:

“Schip gereed voor actie, kapitein!”

Pearce stond nu ook met een kijker naast hem.

“Houdt de geschutpoorten nog gesloten, meneer Fitzmaurice.”

Het korvet was nu duidelijk te zien en was door de wind gegaan. Het koerste nu onder alleen de marszeilen naar het zuidoosten zodat ze aan lij van ‘Prudent’ zou uitkomen. Hij bekeek het schip nogmaals aandachtig. De romp leek Frans maar de zeilvoering was toch wel Engels. Een uur later draaide het zodat het evenwijdig aan de Prudent voer maar wel buiten bereik van het geschut van het fregat bleef.

“Hijs de vlag, meneer Graves!”

Als antwoord ging op het korvet ook de Engelse vlag omhoog gevolgd door enkele seinwimpels. Een zucht ging hoorbaar door het groepje adelborsten.

“Waarom zijn die niet op hun post, meneer Fagan? Het had evengoed een Fransman kunnen zijn!”

“Het is ‘Challenger’, 18 stukken, meneer, commandant is luitenant Pemberton.”

“Dank u, meneer Graves. Hij's ons nummer en ‘Kapitein melden’. Meneer Pearce, bijliggen alstublieft!”

De ‘Challenger’ hoorde dus bij het eskader dat de Belgische kust van Nieuwpoort tot aan Boulogne bewaakte, kapitein Pemberton kende hij niet. Het korvet kwam snel dichterbij en loefde op om bij te kunnen liggen. Ook ‘Prudent’ lag inmiddels bij.

“Zorg dat de uitkijk blijft opletten! Ik wil niet verrast worden!”

Een sloep werd van het korvet te water gelaten en even later klom Pemberton aan boord van ‘Prudent’.

“Welkom aan boord, luitenant, Alexander Piper van ‘Prudent’.”

“Thomas Pemberton, kapitein van de ‘Challenger’. U bent het eerste schip dat we in dagen hebben gezien, behalve enkele vissersboten. De Fransen houden zich erg stil.”

Pemberton was een slanke, donkere man met een tanige huid die er wellicht ouder uitzag dan hij was. Hij droeg het dagelijkse uniform en de steek van luitenant.

“Zullen we naar mijn kajuit gaan, luitenant?”

‘Challenger’ bleek het Franse korvet ‘Indre’, zestien stukken, geweest te zijn, als prijs genomen in de Golf van Biskaje. Pemberton vertelde dat er weinig activiteit was geweest, enige kustvaartuigen waren richting de Schelde gevaren, verder had

hij niets te melden. Zodra de sloep weer op weg was naar ‘Challenger’ werd weer zeil gezet en vervolgde ‘Prudent’ haar weg naar het noordoosten. De wind was flink aangewakkerd en wat naar het noorden gedraaid en ‘Prudent’ voer zo hoog mogelijk aan de wind. In het oosten lag de Scheldemonding en Walcheren. Piper kreeg toch een vreemd gevoel bij de gedachte aan de geboortegrond van zijn vader en zijn familie. Hij realiseerde zich dat hij daar eigenlijk niet eerder zo dichtbij was geweest. Zijn hele carrière had zich voornamelijk op de Atlantische Oceaan en in de Middellandse Zee afgespeeld. Als adelborst was hij wel een keer over de Noordzee naar Denemarken gevaren maar in Holland, laat staan Zeeland, was hij nooit geweest. Hoe zou het daar zijn? Zou er nog familie van zijn vader in zijn geboortestad Middelburg wonen, of in zijn latere woonplaats Vlissingen? Hij had er eerder nooit over nagedacht. Misschien moest een mens daar wel ouder voor zijn, als je jong bent, denk je daar niet zo aan.

“Heel vreemd....”

“Wat is er vreemd, meneer?”, klonk het voorzichtig naast hem. Fitzmaurice, officier van de wacht, stond vlak naast hem....

”Eh, niets, meneer Fitzmaurice, is de uitkijk nog in de mars?”

Hij liep langzaam weg, zichzelf bestraffend toesprekend:

“Niet hardop denken.....!”

Halverwege de volgende middag kwam een volgend schip in zicht, het korvet ‘Sandpiper’. Het voer ter hoogte van Katwijk op vijf mijl uit de kust en ‘Prudent’ passeerde het op zo’n drie mijl westelijk. Enige uren daarna ontdekte de uitkijk de linesschepen van het eskader van Cunningham. “Hijs de vlag en ons nummer, meneer Graves!” Het eskader was nu waarschijnlijk op het zuidelijkste punt van hun patrouilleroute

gekomen. Op een van de schepen werd de Engelse vlag gehesen, waarschijnlijk het vlaggenschip van Cunningham. Na een uur zag Piper dat het eskader bij lag, waarschijnlijk omdat de commodore ‘Prudent’ wilde ontmoeten. Het duurde tot het begin van de eerste wacht, toen het al bijna donker begon te worden, dat op het voorste schip seinwimpels gehesen werden. Het voerde inderdaad de vlag van een commodore. Het was de ‘Arethusa’, 74 stukken, het vlaggenschip van Lord Cunningham. De schepen van het eskader lagen nu in kiellinie. Voorop de ‘Arethusa’, daarachter de ‘Stella’, de ‘Lancashire’ en de ‘Nestor’, alle 74’ers. Graves bladerde snel in zijn seinboek.

“Vlag aan ‘Prudent’, kies positie aan lij, kapitein melden, meneer!”, riep Graves opgewonden.

“Laat mijn uniform klaarleggen, alstublieft.”, zei Piper tegen adelborst Ewel.

“Meneer Fitzmaurice, breng het schip in positie en laat mijn sloep gereed maken. En denkt u er aan dat de commodore scherp zal opletten, hoe dat gebeurt. En hij niet alleen.....”

Liever had Piper het zelf gedaan maar dan was er geen tijd meer om nog te verkleeden. Hij rekende erop dat de commodore op Pipers kleding zou letten en hij wilde een goede indruk maken bij hun eerste ontmoeting. Lord Cunningham had dus zijn vlag gehesen op de ‘Arethusa’, zijn vriend Anthony Baker was de kapitein van die mooie tweedekker. Baker was samen met Piper adelborst op de ‘Rose’ geweest. Op weg naar de Caraïben hadden ze aangemeerd in de haven van Funchal naast de ‘Endeavour’ van kapitein Cook. Deze was aan boord van de ‘Rose’ geweest om te zien of dat een beter schip voor hem zou zijn. Veel later had Piper gehoord dat hij het inderdaad een beter schip vond

maar dat de laadruimte niet voldoende was geweest voor de vele voorraden die Cook wilde meenemen. Met de adelborsten en officieren van de ‘Endeavour’ was het een gezellige avond geweest, mede dankzij de Portugese wijn Ze hadden later nog wel eens gesproken over wat er van hen gekomen zou zijn als Cook inderdaad ‘Rose’ als zijn schip gekozen had! Wat een toeval dat hij Anthony hier ontmoette. Borrowdale hielp hem bereidwillig in zijn jas en veegde hier en daar nog wat stof weg. Er werd op de deur geklopt en Norris, de jongste adelborst, kwam binnen.

“De complimenten van de eerste officier, uw sloep ligt gereed, meneer!”

“Dank u, meneer Norris, zeg tegen meneer Fitzmaurice dat ik er aan kom.” Vanuit de sloep keek hij nog eens naar de ‘Prudent’. Voor zover hij het in de invallende duisternis nog kon zien, maakte het schip een betere indruk dan toen hij in Portsmouth aan boord kwam. De sfeer aan boord was redelijk goed en de behandeling van de het schip in het algemeen gebeurde heel behoorlijk. Dit was voor een groot deel te danken aan schipper Pearce en Hurst, de bootsman.

Fitzmaurice had de manoeuvre waarop Cunningham zou letten netjes uitgevoerd en ‘Prudent’ lag rustig bij. De wind was bijna geheel gaan liggen en er stond weinig zeegang. Boven in de lucht was nog een streep licht te zien waarin lange wolkenlierten hingen, dat duidde op weersverandering en toenemende wind. Morgen zou het dus wel anders zijn. Hij richtte nu zijn blik op de drie andere schepen die zich, net als ‘Prudent’ steeds minder duidelijk aftekenden tegen de lucht. Achter het vlaggenschip lag de ‘Stella’ en van de andere linieschepen waren eigenlijk alleen nog vaag de masten tegen de nog wat lichtere lucht te zien. Volgens Fitzmaurice was het

laatste schip in de linie een oude Hollandse tweedekker, breed gebouwd en met weinig diepgang, gesierd met de toepasselijke naam ‘Nestor’. Geen erg begerenswaardig commando vond Piper en hij prees zichzelf gelukkig met zijn fregat. Baker wachtte hem op bij ingang op het opperdek.

“Alexander, mijn God, hoe is het mogelijk dat we elkaar hier ontmoeten! Hoe lang is het geleden dat we samen adelborst waren?”

“Anthony Baker! Heel lang geleden, er is heel veel gebeurd in die jaren, maar je bent niets veranderd..... ik denk dat je nog steeds eerder in de mars ben dan ik! Goed je te zien!!”

Baker zag er inderdaad goed en jeugdig uit hoewel hij een doorleefd gezicht had gekregen en zijn linkerarm enigszins afhing.

“Kom Alexander, we moeten de commodore niet laten wachten. Tussen haakjes, speel je een beetje goed whist?”

“Wat zeg je, Anthony, of ik goed whist speel?”

“Ja, inderdaad, Waller van de ‘Nestor’ speelt beroerd en toevallig speelt Lord Cunningham zeer graag!”, zei Baker met lichte spot in zijn stem.

“Overigens, denk niet dat hij gek is, want behalve wanneer hij aan de speeltafel zit, is hij zeer toegewijd en doortastend.”

‘Dat zal me dan een rare pias zijn.’, dacht Piper. Hij had wel verhalen gehoord over hoge officieren die vaak met hun kapiteins dineerden en kaart speelden maar zelf was hij nooit bij dit soort bijeenkomsten geweest. Misschien was hij nooit in de ‘gelukkige’ omstandigheid geweest..... Blokkadedienst leende zich hier zonder twijfel beter voor dan solitaire opdrachten voor kapiteins van een korvet, brik of fregat. De wacht voor de kajuit sprong in de houding toen hij Baker en Piper zag aankomen, klopte op de deur en opende die meteen.

Achter een grote tafel zat een man in een onberispelijk uniform, nochtans zag hij er niet uit als een marineofficier maar meer als een edelman aan het hof van de koning. Twee fel kijkende oogjes observeerden Piper langs een spitse neus. Piper moest onwillekeurig aan een wezelkopje denken. Hij hoopte dat niets van z'n verbazing op zijn gezicht te zien zou zijn.

“Lord Cunningham, mag ik u voorstellen aan Alexander Piper, kapitein van ‘Prudent’, zojuist gearriveerd uit Portsmouth.” De volwassen wezel stond op en Piper kon zich er nog juist van weerhouden zich naar Baker om te draaien en in lachen uit te barsten. De Lord was klein, niet gewoon klein van stuk maar echt heel klein. Hij kwam niet boven Pipers schouder uit en dan had hij zijn pruik nog op! Piper hield zich voor de tweede keer in, boog en zei:

“Tot uw dienst, mylord. Ik heb papieren van de admiraliteit voor u.”

Of Cunningham de verbazing van zijn gezicht had afgelezen, wist Piper niet maar hij keek schuin omhoog naar hem en zei met een verrassend neutrale, zelfs dwingende stem:

“Welkom bij mijn eskader, kapitein Piper. Ik hoorde dat u vroeger bevriend was met mijn excellente kapitein Baker!” Hij keek Baker aan en gebaarde hem weg te gaan.

“Inderdaad, mylord,” antwoordde Piper terwijl de deur achter hem dicht ging, “we hebben samen als adelporst gediend.”

“Dat weet ik ja, U zei dat u post voor mij had?” vroeg hij plotseling kortaf. Nadat Piper hem het verzegelde pakket gegeven had, zette Cunningham zich achter de tafel en begon het pakket open te maken. Onder gemompel las hij de papieren door en wendde zich daarna weer tot zijn bezoek.

“Een glas wijn, kapitein?” Hij schonk twee glazen in zonder op antwoord te wachten en wees naar twee stoelen in de hoek van de kajuit.

”Ik verwacht natuurlijk een geschreven rapport van u in de morgen maar vertelt u eens, heeft u nog enig ander schip ontmoet voor de Belgische of Hollandse kust op weg naar hier?”

“Inderdaad, mylord. Ter hoogte van Nieuwpoort hadden we een ontmoeting met het korvet ‘Challenger’ en verder zagen we vanochtend een waarschijnlijk Engels fregat voor de Maasmonding.”

“Maar geen Hollandse schepen?”

“Nee, mylord, het spijt me.”

Licht grommend stond de kleine man op en rommelde wat in de zojuist gelezen orders.

“Waar zou u een invasievloot opbouwen?” De vraag verraste Piper enigszins en om even te kunnen nadenken liep hij naar de grote kaart naast de deur.

“Als u mij toestaat, mylord? Aangezien de scheepsruimte van Holland onmisbaar is voor de voorbereiding van een invasie, zou Rotterdam of Hellevoetsluis de beste plaats zijn. Hoewel ik toch voor Antwerpen zou kiezen.”

“Waarom niet Rotterdam of Hellevoetsluis, kapitein?” Piper vermoedde dat Cunningham het antwoord al wist maar hij vervolgde:

“De beide havens zijn geschikt wat de ligging ten opzichte van de zee betreft maar de benodigde troepen en voorraden daarheen te brengen, zou zeker op korte termijn voor de Fransen te moeilijk zijn.” Cunningham zat nog steeds achter de tafel en zei eigenlijk meer tegen zichzelf :

“Vergeet niet dat Bonaparte zijn broer tot koning van Holland heeft gemaakt.....” Hij stond op en Piper begreep dat het onderhoud geëindigd was.

“U kunt uw plaats achter de ‘Nestor’ innemen.” Piper boog en liep naar de deur.

“Tussen haakjes, kapitein Piper, u speelt toch whist mag ik hopen...?” vroeg de commodore vriendelijk.

“Eh, zeker, mylord, tot uw dienst.” Een glimlach verscheen op zijn gezicht.

“Heel goed, kapitein....” Baker wachtte aan de verschansing bij de ladder.

“Ik zie je ongetwijfeld nog, Alexander.”

In de sloep overdacht hij zijn ontmoeting met de curieuze Lord. Misschien was het wel waar wat Anthony Baker had gezegd over ‘schijn bedriegt’, het zou gauw genoeg blijken.... De wind was behoorlijk aangewakkerd en voor hij terug aan boord klom, was hij flink nat. Tegen officier van de wacht Fagan zei Piper:

“Houd deze positie, een halve mijl achter ‘Nestor’, maar voorzichtig alstublieft. Roep me als de wacht wisselt of als de wind veel sterker wordt.” Terwijl hij naar zijn kajuit liep, hoorde hij de bevelen door het schip gaan, begeleid door bootsmanfluitjes. Terwijl hij de deur wilde sluiten, stond Bartlett, de dokter in de deur.

“Pardon, meneer, maar ik moet een zieke rapporteren.”

Normaal gesproken krijgt de bevelhebber van een groter schip dat niet te horen, van de ongeveer driehonderd bemanningsleden zijn er altijd wel enige ziek.

“Zo meneer Bartlett, komt u binnen. Vertelt u mij eens, wat is er aan de hand dat u mij dit komt melden?”

“Wel..., eh..., het is de vierde officier, meneer Staines, meneer...!”

“Heel vervelend, wat heeft hij?”

“Daar gaat het nu juist om, ik weet het niet maar hij klaagt over vreselijke buikpijnen, koorts en hoofdpijn, maar ik ben er niet zeker van wat het is..... Het zou

Hij aarzelde, keek Piper bedenkelijk aan en zei zacht:

“... tyfus kunnen zijn..” Piper schrok van het oordeel van Bartlett. Aan boord van een schip waren behalve gevechtshandelingen, ziektes de grootste dreiging. Onder ideale omstandigheden is het op een schip met zoveel mensen en een zeer beperkte ruimte waarin de hygiëne bijna altijd te wensen overlaat, al moeilijk ziektes te voorkomen, laat staan onder omstandigheden met slecht weer, altijd vochtige ruimten, vaak geen droge kleren, overal ongedierte enz. Vaak maandenlang geen vaste voet aan land, bedorven drinkwater, geen bevoorrading en vaak bedorven voedsel..... Maar ze waren nu nog maar zo kort op zee, hoe kon dat toch? En een ziekte als deze..... Dat zou de dood van het grootste deel van de bemanning kunnen betekenen.

“Wanneer weet u wat naders, meneer Bartlett?”

“Binnen vier á vijf dagen. Ik heb hem meteen in volstrekte afzondering in een hut laten plaatsen. Ik ben de enige die bij hem komt! De overige officieren houd ik nauwlettend in de gaten en ik heb hem extra citroen voorgeschreven.”

“Meneer Bartlett, neemt u mij niet kwalijk maar is het niet vreemd dat deze ziekte op dit moment, ik bedoel, zo snel na vertrek, aan boord opduikt?”

“Dat heb ik mij ook afgevraagd en ik heb meneer Staines gevraagd waar hij de afgelopen maanden heeft gediend. Hij is